

17.12x26.22	1	עמוד 3	הארץ - כותרת	26/10/2020	74904636-9
הטכניון מכון טכנולוגי לישראל - 80616					

"תתחילו חיי חברה", הפציר המרצה בפרצופים שעל מסך המחשב – והם נותרו שותקים

השבוע הראשון באקדמיה העיר על שיפור בהוראה מרחוק, עם יותר שיח ועבודה בקבוצות

שירה קדרי-עובדיה

חמש דקות לפני תחילת השיעור הנוכחות הווירטואלית בקורס "קולנוע אחר" באוניברסיטת תל אביב דלילה: שלושה סטודנטים והמרצה, פרופ' יגאל בורי-שטיין. "בינתיים שוחחו בינכם. תתחילו חיי חברה!" אומר בורי-שטיין, אבל הפרצופים במלבני המסך מתמלא בהדרגה. שבעה פרצופים מאחורי מסכים – על רקע מיטה, קיר, משהו שנראה כמו משרד – ועוד שני מלבני גים שחורים. אוניברסיטת תל אביב החליטה לדרוש מהסטודנטים להפעיל את המצלמה במחשב בכל השיעורים המקוונים, גם כאלה שאין בהם נוכחות חובה. בורשטיין מתחיל בשיעור. הוא מרצה רהוט, דיבורו נינוח, ההאונה לשיעור דרך מסך המחשב מזכירה לפרקים הרצאה באוניברסיטה המשודרת. טל פון קווי מפר לרגע את רצף הדיבור. "זה אצילי?" הוא תוהה. השיעור נמשך. הוא מתאר לתלמידים את המשמעות הקרובות: ליצור שני סרטים קצרצרים, תחת הכותרת "מלחמת השחרור של הפסקול". רק אז אני מגלה, לחרדתי, שהפסקול הפרטי שלי כבר משוחרר: שכחתי ללחוץ על "מיוט". מול שהפעולה בדיוק נרדמה. בורשטיין מקרין, דרך המסך, קטע מסרט אוונגרדי. "זה סרט שצריך לראות במסך גדול", מעיר המרצה, אבל אנחנו נאלצים להסתפק כל אחד במחשב הפרטי שלו. הסרט מלא בפרטים קטנים, צריך להתרכז, אבל על מסך המחשב שלי קופצת מדי פעם התמונה על מיילים והודעות חדשות. קול של תינוק נשמע ברקע. זה חלק מהפסקול של הסרט או שאולי החיים עצמם שהתערבו, בלית ברירה, במרחב האקדמי?

הסטודנט סמואל נרודיצקי בביתו באשקלון צילום: אילן אסייג

ולקהל עליהם. כשהוראות משרד הבריאות יאפשרו חזרה חלקית ללימודים, חלק מהסטודנטים יוכלו לשבת בכיתה ואחרים ימשיכו לצפות בהרצאות מהבית. פרופ' מרסל מכלוף, דיקנית הפקולטה לביוטכנולוגיה והנדסת מזון, מעבירה שיעור מבוא בהנדסת רקמות. כמה דקות לפני תחילת השיעור היא מנסה לכתוב וון את המצלמה כך שתאפשר לסטודנטים לראות אותה ואת הלוח בזמנית. "כל העניין הוא שתהיה אינטראקציה בשיעור", היא אומרת לתלמידים, "זה חסר לנו עכשיו, אבל זה מאוד חשוב". ובכל זאת, הסטודנטים שואלים שאלות ומשתתפים בשיעור – אף שרובם בוחרים שלא לפתוח את המצלמה. בבית הספר לרפואה באוניברסיטה העברית בחרו בשיעור מעניינת לגיוון ההוראה: את החומר לומדים באופן עצמאי, והשיעור עצמו נפתח בבחון קצר שאחרי עבודה בקבוצות קטנות. אחרי הבחון, שהסטודנטים מבצעים עים מול ה"זום" הפתוח, הם מחוברים לקיים "לחדרים" וירטואליים בקבוצות קטנות. החלוקה הזו אורכת כמה דקות, "כמו לחכות למוזיקה האחרונה בשדה התעופה, בימים שעוד נסענו", אומר פרופ' אלי פיי קרסקי, שמעביר את הקורס יחד עם ד"ר מיכל לוטם לסטודנטים שעדיין ממתנינים להיכנס לחדר הווירטואלי. בכל חדר חמישה סטודנטים, הנדרשים לענות יחד על שאלות בנושא השיעור. מיהי פותחת מסמך משותף, אחריים מחפשים תשובות במאמרים רפואיים. לוטם "קופצת" לרגע לחדר, מתערבת לרגע בדיון בין סטודנטים ומכוונת אותם מעט. אחרי כמה דקות היא נפרדת. "אני לא רוצה להרוס את חוויית הלמידה, נהנית להסתכל עליכם", היא אומרת. כעבור כשעה נראה שהמשימה הושלמה. "רגע, זהו? סיימנו?" תוהה אחד מהם, אבל יש עוד שתיים שלמות". האחרים מרגיעים שזה בסדר, וגם הוא מתרצה. "נו טוב, אני בזומים משומר, ובארבע יש לנו מקרה קליני".

מחיצות, "למשל מרצה שלימדה עם הילד על הברכיים השבוע, זה היה סבבה", אומר עומר לובטון-גרנות, תלמיד שנה ד' בפקולטה למשפטים באוניברסיטה העברית. לא לכולם זה פשוט: סמואל נרודיצקי, סטודנט להנדסת מכונות באוניברסיטת בן גוריון, גר עם ההורים באשקלון ("אם לא היתה קורונה הייתי שוכר דירה בבאר שבע"), ואלה שומרים לעיתים על האחידות – שאין לו בית ספר כרגע. "זה מוציא מרי" כוון וקשה להתרכז", הוא אומר. לעיתים רשת האינטרנט נופלת, או שה"זום" נתקע בגלל עומס משותפים. ביום שני שעבר, ד"ר רוני משמעות עם דרישה חד משמעית מ-12 הסטודנטים הרשומים לקורס שלו, לתואר שני בפסיכולוגיה ארגונית. "אני לא רוצה לראות חלונות שחורים. לא יכול עם זה. כאן זה פסיכולוגיה, לא הפקולטה להנדסה". הוא מפציר בסטודנטים "לשאול, להתווכח אתי". ואמנם, כל המצלמות פתוחות. חלקן חושפות חדר שינה סטודנטיאלי, משתפים אחרים התמקמו מאחורי קיר לבן וניטרלי. מש דוחק בסטודנטים להציג את עצמם באופן פתוח, כדי לשבור במשהו את ניכור המסכים.

טכניון ציידו את כיתות הלימוד במצלמות, והומינו את המרצים ללמד מתוך הקמפוס כדי לשפר את איכות השיעור

ארונות בגדים, תמונות נוף. בקורס לתואר שני, "כלכלה פוליטית וציבורית" של ד"ר יפעת פו מהאוניברסיטה הפתוחה, הפסקת חשמל ביתית קוטעת את השידור לכמה דקות. המשתתפות בשיעור, המיועד לעובדי (ובעיקר עובדות) מדינה, מנצלות את ההפוגה הכפויה כדי להתלוצץ ("זה בסדר, מי שלא מסתדר אתי יכול לצאת החוצה להירגע קצת ולחזור"), לדבר בשבחה ("חבל שלא היו לי מורות כאלה בתיכון")

עומר לובטון-גרנות: מרצה לימדה עם הילד על הברכיים השבוע, זה היה סבבה

ולנצל את הזמן להתייעצויות טכניות ("מישהו יודע איך אני משנה את שם המשתמש בזום?"). כעבור חמש דקות פוזז חוזרת לשיעור, מתנצלת על התקלה וממשיכה מהנקודה שבה הפסיקה: מצגת על היצע וביקוש. כיאה למוסד המורגל בהוראה מרחוק גם בעיתות שגרה, פוזז מגוננת את ההרצאה הפרונטלית בפעילות מסוג אחר: היא מציגה שאלה, ומזמינה את המשתתפים להשיב עליה באתר ייעודי שבו מתרכזות כל התשובות.

גם סטודנטים שהחלו השבוע את שנת הלימודים מספרים על הערבוב הבלתי נמנע. לפעמים יש כזה משהו נחמד ושובר